

UZASADNIENIE

Powodowie M. K. i A. K. wnieśli pozew o zasądzenie od Towarzystwa (...) kwoty 6 826,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 05.02.2014 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

W dniu 04 sierpnia 2016 r. wydano nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Pozwany zaskarżył nakaz zapłaty w całości i wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 11 maja 2016 r. Sąd Rejonowy w Gdyni w sprawie o sygnaturze akt VI Gc 2166/15 zasądził kwotę 4.095,90 zł z odsetkami od dnia 19 lutego 2014 r. do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałym zakresie, a nadto zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 202,60 zł tytułem kosztów procesu, a także zwrócił stronom niewykorzystane zaliczki.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał następujące motywy swojego rozstrzygnięcia:

W dniu 06 grudnia 2013 r. uszkodzeniu - na skutek zderzenia z innym pojazdem, który był ubezpieczony u pozwanego z tytułu OC - uległ pojazd M. (...) nr rej. (...), będący własnością G. K..

W dacie szkody poza ww. pojazdem poszkodowany miał jeszcze drugi pojazd- dostawczego M. (...).

Poszkodowany nie prowadził działalności gospodarczej, uszkodzony pojazd nie był jego pojazdem firmowym.

Przed zdarzeniem z dnia 06 grudnia 2013 r. poszkodowany dojeżdżał do pracy M. (...) z miejscowości S. do G., tj. ok 30 km.

W dniu 16 grudnia 2013 r. G. K. podpisał z powodami umowę najmu pojazdu R. C. po cenie 150 zł netto za dobę, przy czym kwotę tę wpisała osoba trzecia. Tego samego dnia poszkodowany dokonał cesji wierzytelności z tytułu odszkodowania za najem pojazdu zastępczego. Poszkodowany zdecydował się na najem wyłącznie dlatego, że był zapewniany przez powodów, że nic nie zapłaci, a Ci rozliczą się z ubezpieczycielem. Gdyby miał płacić za wynajem, nie nająłby żadnego pojazdu zastępczego. Nie umawiał się z powodami na stawkę 150 zł netto za najem.

Poszkodowany najmował samochód do dnia 21 stycznia 2014 r. - czyli do dnia otrzymania decyzji o szkodzie całkowitej i otrzymaniu wypłaty odszkodowania za zniszczony pojazd.

Poszkodowany dojeżdżał do pracy do G. wynajętym R. C., a jego drugi pojazd M. (...) stał w tym czasie na placu u pracodawcy.

W okresie 37 dni od dnia 16 grudnia 2013 r. do dnia 21 stycznia 2014 r. pojazd marki R. (...) można było wynająć w R. za kwotę 90 zł netto za dobę, w D. za kwotę 85 zł netto za dobę, w G. - w zależności od wypożyczalni za kwotę 48,78 zł (2 wypożyczalnie), 70 zł, 73,13 zł, 85 zł, 90 zł, 100 zł (1 wypożyczalnia) za dobę, w S. 90 zł za dobę.

W dniu 16 stycznia 2014 r. pozwany wydał decyzję ostatecznie ustalającą odpowiedzialność za szkodę, a 21 stycznia 2014 r. wypłacił kwotę 16 800 zł odszkodowania za zniszczenie pojazdu, ustalając nieopłacalność naprawy.

Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentów zaferowanych przez strony, weryfikując ich prawdziwość w oparciu o zarzuty pozwanego, a także zeznania świadka G. K. oraz opinię biegłego sądowego J. Z..

Zeznaniom świadka G. K. Sąd dał wiarę w całości, bowiem korespondowały z treścią dokumentów, a także brak było dowodów przeciwnych, które podważałyby ich wiarygodność. W ocenie Sądu I instancji nie można było wymagać od poszkodowanego, aby po uszkodzeniu samochodu M. (...), do celów prywatnych oraz dojazdów do pracy korzystał

dostawczego busa. Sąd dał również wiarę świadkowi, że nie umawiał się na stawkę 150 zł netto za wynajem pojazdu zastępczego, a gdyby miał płacić za wynajem - w ogóle nie wynająłby pojazdu zastępczego, a nadto że dopiski na umowie najmu nie pochodzą od niego. W ocenie Sądu Rejonowego umowa najmu została uzupełniona po dacie jej podpisania albowiem w dniu 16 grudnia 2013 r., tj. w dniu zawarcia umowy nikt nie wiedział do kiedy pojazd zastępczy będzie wynajmowany, a już na pewno kiedy nastąpi wypłata odszkodowania.

W ocenie Sądu Rejonowego ww. dopiski, w tym stawki najmu dokonała osoba trzecia - pracownik powodów, albo któryś z powodów - bez wiedzy i zgody poszkodowanego, skoro zeznał on, że na żadną stawkę nie umawiał się, a wynajął pojazd zastępczy zapewniający, że nic za niego nie zapłaci. Świadek kategorycznie zeznał, iż za kwotę 150 zł nie wynająłby pojazdu zastępczego, a fakturę VAT widzi po raz pierwszy.

Biegły ustalał stawki najmu występujące na przełomie 2013/2014 roku poprzez bezpośredni kontakt z wynajmującymi, którzy posiadają wiedzę za jakie kwoty w konkretnym czasie przez okres 37 dni wynajmowali pojazdy.

Powodowie ani pozwany nie przekazali dowodów w zakresie stawek najmu w wypożyczalniach z przełomu 2013/2014 r. co wskazuje - zdaniem Sądu Rejonowego- że sami nimi nie dysponowali, a ustalenie ich przez biegłego było utrudnione z uwagi na problem w skontaktowaniu się z wypożyczalniami, które niechętnie współpracują z biegłymi.

Według Sądu I instancji uzasadnione było porównanie ceny za pojazd faktycznie wynajmowany z cenami innych wypożyczalni, które oferowały pojazd R. C. w spornym okresie przez 37 dni, a nie w sposób wskazany przez powodów - tj. według stawek za wynajem samochodu M. (...) (250 zł) obniżonych stosownie do klasy faktycznie wynajmowanego pojazdu (do 150 zł). Powodowie przyznali, że M. (...) to pojazd wyższej klasy niż wynajmowany R. C..

Zdaniem Sądu poszkodowany mógł wynająć pojazd klasy niższej. Nie oznacza to jednak, że miernikiem ceny za wynajem ma być cena wynajmu za pojazd klasy wyższej, bo taki był uszkodzony.

Żadna ze stron nie zakwestionowała ustaleń biegłego, iż w okresie 37 dni od dnia 16 grudnia 2013 r. do dnia 21 stycznia 2014 r. pojazd marki R. (...) - taki jak wynajmował poszkodowany - można było wynająć w R. za kwotę 90 zł netto za dobę, w D. za kwotę 85 zł netto za dobę, w G. - w zależności od wypożyczalni za kwotę 48,78 zł (2 wypożyczalnie), 70 zł, 73,13 zł, 85 zł, 90 zł, 100 zł (1 wypożyczalnia) za dobę, w S. 90 zł za dobę.

Sąd Rejonowy uznał za celową i ekonomicznie uzasadnioną stawkę 90 zł netto plus VAT albowiem taką stawkę miała wypożyczalnia w R. i część wypożyczalni w G.. Poza tym jest to stawka najwyższa poza skrajną 100 zł netto - występującą w 1 wypożyczalni w G., która nie jest miejscem wynajmu pojazdów. Sąd nadto kierował się zeznaniami poszkodowanego, który stwierdził, iż z powodami nie ustalał żadnej stawki oraz że nie on czynił dopiski ręczne na umowie najmu, a gdyby miał płacić za najem, w ogóle nie korzystałby z pojazdu zastępczego. Sąd Rejonowy uznał za oczywiste, że gdyby poszkodowany miał płacić, wybrałby ofertę tańszą za ten sam produkt, a stawka 150 zł netto przyjęta przez powodów była 3 krotnie wyższa niż cena w niektórych wypożyczalniach w G..

Zdaniem Sądu I instancji powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Odpowiedzialność pozwanego za szkodę komunikacyjną - uszkodzenie pojazdu wyrządzoną poszkodowanemu przez sprawcę ubezpieczonego z tytułu OC u pozwanego, z jego wyłącznej winy - była między stronami niesporna, a jej podstawę stanowi art. 822 k.c., zgodnie z którym przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia.

Źródłem odpowiedzialności sprawy szkody jest art. 436 § 2 k.c., który stanowi, iż w razie zderzenia się mechanicznych środków komunikacji poruszanych za pomocą sił przyrody posiadacze pojazdu mogą wzajemnie żądać naprawienia poniesionych szkód na zasadach ogólnych, czyli na statuowanej przez art. 415 k.c. zasadzie winy. Zakres odpowiedzialności pozwanego określa art. 361 § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym zobowiązany do odszkodowania ponosi

odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynikła szkoda. W powyższych granicach w braku odmiennego przepisu lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono.

Pozwany kwestionował potrzebę najmu oraz czas najmu i stawkę najmu.

Potrzebę najmu powodowie wykazali zeznaniami świadka G. K., który dojeżdżał wynajętym samochodem do pracy 30 km z S. do G.. Sąd uznał, że nie można wymagać od poszkodowanego aby korzystał z busa - M. (...), z którego korzystał sporadycznie i tylko w pracy do celów służbowych.

W świetle aktualnego orzecznictwa, uzasadnionym czasem najmu pojazdu zastępczego przy szkodzie całkowitej jest okres od dnia zawiadomienia ubezpieczyciela o szkodzie do dnia wypłaty odszkodowania, ewentualnie otrzymania decyzji o uznaniu odpowiedzialności i przyznaniu szkody, plus czas na zagospodarowanie pozostałości pojazdu.

W dniu 16 stycznia 2014 r. pozwany wydał decyzję ostatecznie ustalającą swoją odpowiedzialność za szkodę, a 21 stycznia 2014 r. wypłacił kwotę 16 800 zł odszkodowania za zniszczenie pojazdu, uznając nieopłacalność naprawy, a zatem najem trwający do dnia 21 stycznia 2014 r. - zdaniem Sądu Rejonowego jest zasadny.

Iloczyn wskazanej przy ocenie dowodów stawki za dobę najmu, tj. 90 zł netto z 37 dniami najmu dają kwotę 3 330 zł netto, co po dodaniu 23 % VAT (765,90 zł) dają kwotę 4 095,90 zł brutto zasadnego odszkodowania za najem pojazdu zastępczego - na zasadzie art. 805 k.c. w zw. z art. 822 k.c. w zw. z art. 361 k.c. i 363 k.c.

O odsetkach za opóźnienie Sąd I Instancji orzekł na mocy art. 817 § 2 k.c. - od dnia 19 lutego 2014 r. W dniu 04 lutego 2014 r. powód przesłał mailem na żądanie pozwanego z dnia 02 stycznia 2014 r.: umowę najmu, oświadczenie poszkodowanego o potrzebie najmu, oświadczenie o tym, iż nie jest płatnikiem VAT, fakturę za najem. Dopiero od tej daty można liczyć 14 dniowy termin od zawiadomienia o szkodzie z tytułu najmu pojazdu zastępczego - w tej dacie pozwany wiedział jaka jest wysokość kosztów najmu.

Z przesłanych dokumentów pozwany dowiedział się o przyczynach najmu i jego kosztach. 14-dniowy termin na wypłatę odszkodowania liczony od 04 lutego 2014 r. upłynął w dniu 18 lutego 2014 r., a zatem od dnia 19 lutego 2014 r. należą się odsetki za opóźnienie.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. - stosownie do wyniku procesu, a także zwrócił w punktach IV i V wyroku niewykorzystane zaliczki.

Od powyższego orzeczenia apelację wniósł pozwany zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w Gdyni w części, w której zasądzone od pozwanego na rzecz powodów kwotę 4 095,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19 lutego 2014 r. do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania, tj. w pkt I i III wyroku.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. Naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na jego treść, tj:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i nadużycie zasady swobodnej oceny dowodów poprzez błędne dokonanie oceny zebranego materiału dowodowego bez jego wszechstronnego rozważenia, a w szczególności nieuwzględnienie w wydanym wyroku części zeznań świadka G. K. i danie wiary jego zeznaniom w całości z których wprost wynika, iż poszkodowany posiadał drugi pojazd z którego mógł korzystać oraz iż wyłączną przyczyną najmu pojazdu zastępczego były zapewnienia powodów, iż poszkodowany nie poniesie z tego tytułu kosztów, a nie rzeczywista potrzeba najmu pojazdu zastępczego,
- art. 232 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności błędne przyjęcie, iż strona powodowa w przedmiotowej sprawie udowodniła zasadność dochodzonego w pozwie roszczenia w stosunku do pozwanego,

2. błąd w ustaleniach faktycznych, które spowodowane były w/w naruszeniami przepisów postępowania i doprowadziły do dokonania przez Sąd błędnych ustaleń faktycznych w zakresie konieczności najmu pojazdu zastępczego pomimo, iż poszkodowany dysponował innym pojazdem oraz brak było rzeczywistej potrzeby najmu pojazdu zastępczego,

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 405 k.c. w zw. z art. 361 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż pozwany jest zobowiązany do wypłacenia powodowi odszkodowania z tytułu poniesionych kosztów najmu pojazdu zastępczego pomimo nieudowodnienia dochodzonego roszczenia co do zasady.

Wskazując na powyższe uchybienia pozwany wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku:

- w pkt I - poprzez oddalenie powództwa w całości,
- w pkt III - poprzez zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego,

2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą

ewentualnie:

uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia - przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o oddalenie w całości apelacji pozwanego oraz zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda zasługuje na uwzględnienie o tyle, że doprowadziła do zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego - na podstawie zebranego w niniejszej sprawie materiału dowodowego - nie można przyjąć, że powodowie i poszkodowany zawarli ważną umowę najmu, a następnie skutecznie przenieśli na powodów wierzytelność z niej wynikającą.

Stosownie do treści art. 659 § 1 k.c. przez umowę najmu wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do używania przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a najemca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz.

Istotnymi przedmiotowo elementami umowy najmu (*essentialia negotii*) są więc: zobowiązanie się wynajmującego do oddania rzeczy do używania na czas oznaczony lub nieoznaczony oraz zobowiązanie się wynajmującego do zapłaty wynajmującemu umówionego czynszu.

Wskazanie zarówno przedmiotu najmu i wysokości czynszu stanowi element konieczny takiej umowy - przy czym umowa nie musi określać wysokości czynszu- wystarczy gdy wskazuje podstawy jego określenia.

W ocenie Sądu Okręgowego umowa zawarta w dniu 16 grudnia 2013 r. pomiędzy powodami a J. K. nie zawierała istotnych postanowień umowy najmu - w rozumieniu art. 659 § 1 k.c. Nie wynika z niej bowiem aby strony tej umowy zgodnie określiły czynsz najmu pojazdu zastępczego poprzez wskazanie jego wysokości. J. K. zeznał, że nie ustalał ceny za najem. Nie umawiał się na stawkę 150 zł netto za dobę, a gdyby wiedział, że ma płacić za wynajęcie samochodu poszukiwałby starego golfa za 1 000 zł i nim jeździł do pracy. Umowę podpisał z tego względu, że powodowie gwarantowali pokrycie kosztów przez ubezpieczyciela. Sąd Rejonowy słusznie ocenił, że stawkę najmu dopisała osoba

trzecia - pracownik powodów, albo któryś z powodów - bez wiedzy i zgody poszkodowanego. Umowa nie wskazywała również podstaw do wyliczenia czynszu, nie odsyłała także w tym zakresie np. do cenników obowiązujących u powodów.

Z uwagi na powyższe, pomiędzy powodami, a poszkodowanym nie doszło w ogóle do zawarcia umowy najmu.

Ustalenie, że powodowie z poszkodowanym nie zawarli umowy najmu prowadzi do wniosku, że nie mogli skutecznie nabyć - w drodze cesji, wierzytelności wynikającej z zawarcia przez poszkodowanego umowy z dnia 16 grudnia 2013 r.

Wskazać należy, że cesja jest umową, na podstawie której dotychczasowy wierzyciel przenosi wierzytelność ze swojego majątku do majątku osoby trzeciej. Przedmiotem przelewu może być co do zasady wierzytelność istniejąca, którą cedent może swobodnie rozporządzać. Z zasady *nemo plus iuris in alium transferre potest quam ipse habet* wynika, że do cesji wierzytelności, nie dochodzi, kiedy wierzytelność stanowiąca przedmiot umowy prowadzącej do cesji nie istnieje.

Powyższe względy świadczyły o niezasadności żądania pozwu, w tym braku legitymacji czynnej powodów do wytoczenia powództwa.

Ustalenie Sądu Okręgowego, że nie została zawarta z poszkodowanym umowa najmu powoduje, że bezprzedmiotowe staje się rozważanie zarzutów apelacyjnych pozwanego.

Mimo braku odpowiedniego zarzutu apelacyjnego, wskazującego na nieskuteczne zawarcie umowy najmu Sąd Okręgowy wziął powyższe pod uwagę z urzędu, gdyż Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07).

Podczas rozpoznawania apelacji Sąd odwoławczy bada ponownie sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji, co ma doprowadzić do naprawienia wszystkich błędów sądu pierwszej instancji, ewentualnie także błędów stron.

Sąd II instancji ma obowiązek ustalenia podstawy prawnej wyroku, a więc dobór właściwego przepisu prawa materialnego, jego wykładnię oraz podjęcie aktu subsumcji. W związku z powyższym, bez względu na stanowisko stron oraz zakres zarzutów - powinien stosować właściwe przepisy prawa materialnego, a więc także usunąć ewentualne błędy prawne sądu pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały one wytknięte w apelacji. N. tych błędów byłoby równoznaczne ze świadomym ich powieleniem.

Z powyższych przyczyn Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w pkt I - poprzez oddalenie powództwa co do kwoty 4 095,90 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 19 lutego 2014 r. do dnia zapłaty. Konsekwencją oddalenia powództwa w całości jest zmiana pkt III wyroku poprzez zasądzenie na podstawie art. 98 k.p.c. od powodów na rzecz pozwanego kwotę 1217 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania za I instancję - na które składa się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 1200 zł - ustalone w oparciu o § 6 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490) oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej.

W punkcie IV i V wyroku Sąd nakazał zwrócić ze Skarbu Państwa wpłacone przez strony zaliczki, pozwanemu kwotę 2 000 zł, a powodom kwotę 1385 zł - pomniejszoną o kwotę wypłaconą biegłemu za sporządzenie opinii.

O kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 10 ust. 1 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804), zasądzając kwotę 805 zł. Składa się na nią opłata od apelacji w wysokości 205 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w wysokości 600 zł - uwzględniające stopień zawłości sprawy oraz nakład pracy pełnomocnika.